

ĐỒN CA TÀI TỬ NAM BỘ Ở TỈNH LONG AN - GIẢI PHÁP BẢO TỒN VÀ PHÁT TRIỂN

Don Ca Tai Tu Southern of Long An province - solutions for conservation and development

Đỗ Quốc Dũng¹

¹Chuyên gia nghệ thuật truyền thống Nam Bộ - Giảng viên Trường Đại học Kinh tế Công nghiệp Long An
do.dung@daihoclongan.edu.vn

Tóm tắt — Đờn ca Tài tử Nam Bộ viết tắt là (ĐCTT) là loại hình ca nhạc truyền thống Nam Bộ được Tổ chức UNESCO công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện nhân loại (2013). Từ đó, mỗi tỉnh thành Nam Bộ đều có đề án bảo tồn và phát triển loại hình theo cách thực hiện riêng của từng địa phương, tỉnh Long An cũng không ngoại lệ.

Long An là một tỉnh có phong trào ĐCTT được Bộ Văn hóa đánh giá là đơn vị mạnh của khu vực Nam Bộ (2003). Hơn 20 năm qua, phong trào ĐCTT vẫn duy trì và phát triển đều khắp trong tỉnh, với 203 nhóm đội, câu lạc bộ (CLB), 4.575 thành viên thực hiện tốt vai trò phục vụ nhiệm vụ chính trị địa phương và đời sống văn hóa tinh thần cho nhân dân... Qua đó, nhiều CLB đạt chất lượng nghệ thuật biểu diễn loại mạnh và khá, với những thành tựu đáng kể để làm cơ sở bảo tồn và phát triển tiếp tục trong tương lai.

Abstract — Southern Traditional Music, abbreviated as (ĐCTT), is a traditional Southern music genre recognized by UNESCO as a representative intangible cultural heritage of humanity (2013). Since then, each province and city in the South has a project to preserve and develop the genre according to its own implementation method, and Long An province is no exception.

Long An is a province with a ĐCTT movement that is assessed by the Ministry of Culture as a strong unit in the Southern region (2003). Over the past 20 years, the ĐCTT movement has been maintained and developed throughout the province, with 203 teams, clubs, 4,575 members performing well in serving local political tasks and the spiritual and cultural life of the people... Thereby, many clubs have achieved strong and fair performing arts quality, with significant achievements as a basis for continued preservation and development in the future.

Từ khóa — Club, Don ca tai tu, Long An province, performance, activities.

1. Đặt vấn đề

Long An là một tỉnh có phong trào ĐCTT được ngành chủ quản cũng như đồng nghiệp đánh giá là một đơn vị mạnh của khu vực Nam Bộ từ khi được chấn hưng đến nay (1993 - 2024). Nghĩa là ĐCTT khu vực Nam Bộ cũng như ở tỉnh Long An có thời gian gián đoạn khá dài; từ năm 1940 - 1975 phong trào chìm lẩn vì đất nước bị chiến tranh; từ năm 1975 - 1993 là phong trào văn nghệ quần chúng phát triển mạnh. Từ năm 1993 đến nay, ĐCTT được chấn hưng và phát triển trở lại.

Mặc dù, hơn 20 năm qua, phong trào ĐCTT tỉnh Long An vẫn duy trì và phát triển đều khắp trong tỉnh; từ năm 1996 toàn tỉnh có 169 nhóm đội, câu lạc bộ, với khoảng 2000 thành viên; hiện nay là 203 nhóm đội, câu lạc bộ, với 4.575 thành viên thực hiện tốt vai trò phục vụ nhiệm vụ chính trị địa phương và đời sống văn hóa tinh thần cho nhân dân... Qua đó,

nhiều câu lạc bộ CLB ĐCTT cấp huyện, thị, thành phố trực thuộc tỉnh đạt chất lượng nghệ thuật biểu diễn loại mạnh và khá.

Tuy nhiên, nhìn toàn cục về phong trào ĐCTT tỉnh Long An là vậy, nhưng ở một góc cạnh khác vẫn còn những hạn chế nhất định, một số CLB ĐCTT cấp huyện, thị còn ở dạng trung bình và yếu, vì chưa có phương thức hoạt động mới, chưa phát triển đồng bộ. Do vậy, nhóm nghiên cứu khoa học của Trường Đại học Kinh tế Công nghiệp Long An chọn đề tài “Đờn ca Tài tử Nam Bộ ở tỉnh Long An - Giải pháp bảo tồn và phát triển” làm đề tài nghiên cứu khoa học công nghệ cấp tỉnh năm 2024 - 2025, góp phần bảo tồn và phát triển loại hình. Bài viết này có những phản ánh hiện trạng và đề xuất một số giải pháp bảo tồn và phát triển ĐCTT tỉnh Long An hiện nay cũng như tương lai.

2. Thực trạng Đồn ca Tài tử tỉnh Long An từ năm 1993 - 2024

2.1. Tổ chức sinh hoạt, biểu diễn phục vụ và giao lưu nghệ thuật

CLB ĐCTT từ cơ sở xã, phường đến huyện, thị, thành phố và tỉnh những năm qua đều hoạt động theo định hướng của lãnh đạo và ngành chủ quản cùng cấp. Từng CLB ĐCTT sinh hoạt theo định kỳ hàng tuần, tháng, quý là để tập dợt bài bản và trao đổi kinh nghiệm chuyên môn; xây dựng chương trình biểu diễn nghệ thuật phục vụ đời sống văn hóa tinh thần cho nhân dân và phục vụ nhiệm vụ chính trị địa phương. Đó là vai trò của ĐCTT trong cộng đồng cũng như trong đời sống văn hóa xã hội tỉnh Long An.

Qua khảo sát thực tế của nhóm nghiên cứu tìm hiểu hiện trạng hoạt động ĐCTT ở 15 huyện, thị và thành phố trực thuộc tỉnh qua phỏng vấn sâu các lãnh đạo Trung tâm Văn hóa, Thể thao và Truyền thanh (VH, TT và TT), chủ nhiệm các CLB ĐCTT cho thấy, vai trò của các CLB ĐCTT đều thực hiện tốt vai trò phục vụ nhiệm vụ chính trị địa phương và đời sống văn hóa tinh thần cho nhân dân.

Các CLB ĐCTT phục vụ nhiệm vụ chính trị như biểu diễn phục vụ các ngày lễ trọng đại của đất nước (3/2, 30/4, 2/9, 22/12...), các đại hội, lễ tổng kết, lễ tiễn quân...; phục vụ nhân dân qua các lễ hội như lễ kỳ yên, cúng đình miếu, tiệc tùng, cưới xin, tang lễ... Chương trình biểu diễn có nội dung theo từng sự kiện; nếu phục vụ yêu cầu chính trị thì nội dung có hơn 50% tiết mục ca ngợi Bác Hồ, Đảng, anh hùng dân tộc, đất nước con người Long An; nếu chương trình phục vụ nhân dân ở lễ hội đình đám, tiệc tùng thì nội dung các tiết mục về chuyện xưa tích cũ, tâm lý tình cảm xã hội thuần túy, cũng có thể một số tiết mục lời ca mới... Thông thường một chương trình biểu diễn phục vụ nhiệm vụ chính trị là 90 phút, nếu là chương trình biểu diễn phục vụ nhân dân trong các lễ hội truyền thống như lễ kỳ yên, đình miếu, lễ kỷ niệm anh hùng dân tộc ở tỉnh... thì thời lượng dài hơn, có thể từ 120 đến 150 phút. Cấu trúc chương trình của các CLB ĐCTT tương đối giống nhau, đầy đủ bài bản hơi điệu như Bắc, Nam, Oán, Hạ, Vọng cổ...

Tất nhiên, chất lượng nghệ thuật chương trình của từng CLB có phần khác nhau là do khả năng nghệ thuật của các thành viên từng CLB. Có CLB có nhiều nghệ nhân đồn giỏi ca hay như CLB ĐCTT huyện Thủ Thừa, TP. Tân An; có CLB mạnh về nghệ nhân đồn giỏi như CLB ĐCTT huyện Cần Đước; CLB ĐCTT có lực lượng cả đồn và ca đồng đều như CLB ĐCTT huyện Cần Giuộc, huyện Vĩnh Hưng, Đức Hòa, Mộc Hóa, Bến Lức... Chất lượng nghệ thuật thứ 2 là nhiều thành viên trẻ đã trưởng thành góp phần cho nghệ thuật tươi trẻ hơn; cụ thể là nhiều nhân tố mới qua các lần liên hoan, hội thi ĐCTT các cấp. Các CLB ĐCTT cấp huyện, thị, thành phố trực thuộc tỉnh có 4 CLB ĐCTT được xếp loại mạnh, 4 CLB ĐCTT loại khá, 5 CLB ĐCTT loại trung bình và 2 CLB ĐCTT loại yếu đang củng cố.

Bên cạnh đó, chương trình biểu diễn nghệ thuật phục vụ tại địa phương của các CLB ĐCTT, họ còn tổ chức biểu diễn giao lưu với địa phương bạn hầu hết phạm vi trong tỉnh, bình quân mỗi CLB ĐCTT tổ chức giao lưu nghệ thuật ít nhất 1 lần/năm. Có đơn vị tổ chức giao lưu nghệ thuật ngoài tỉnh như CLB ĐCTT huyện Bến Lức giao lưu với CLB ĐCTT tỉnh Bình Dương, CLB ĐCTT huyện Thủ Thừa giao lưu với CLB ĐCTT tỉnh Tiền Giang, CLB ĐCTT TP Tân An giao lưu với CLB ĐCTT tỉnh Tiền Giang, tỉnh Bến Tre... Việc tổ chức giao lưu của các CLB không nằm trong hoạt động định kỳ, vì tùy thuộc vào kinh phí phục vụ. Nhưng qua giao lưu các CLB được trao đổi, học hỏi kinh nghiệm nghề nghiệp và nâng cao nghệ thuật biểu diễn.

Đặc biệt, sau “ngọn cờ đầu” của TP. HCM tổ chức Liên hoan ĐCTT phía Nam lần đầu tiên, thì những năm sau đó, tỉnh Long An cũng tổ chức lần đầu tiên Liên hoan ĐCTT, rồi lãnh đạo tỉnh quyết định thỉnh linh vị của Đức nghệ nhân Nguyễn Quang Đại về thờ phượng tại đình Vạn Phước, xã Mỹ Lệ, huyện Cần Đước năm 1996.

Từ đó đến nay, hàng năm Sở Văn hóa Thông tin (nay là Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch) cùng xã, huyện tổ chức cúng đình và giỗ Đức nghệ nhân Nguyễn Quang Đại vào các ngày 14, 15 và 16 tháng giêng ÂL cũng là ngày lễ hội truyền thống của tỉnh Long An.

Ngoài ý nghĩa lễ hội này là cầu cho “quốc thái dân an”, trong những ngày phục vụ lễ hội, tỉnh luôn tổ chức Liên hoan hoặc giao lưu ĐCTT tại sân đình Vạn Phước. Năm nào cũng vậy, mỗi lần liên hoan hay giao lưu trung bình có 10 đội ĐCTT của một số tỉnh bạn và TP. Hồ Chí Minh được mời tham dự gọi là Liên hoan ĐCTT mở rộng, đến nay là lần thứ 28.

2.2. Những thành tựu và hạn chế của ĐCTT tỉnh Long An

2.2.1. Thành tựu:

Trước tiên, đó là những đóng góp của tập thể và cá nhân xuất sắc của các thành viên ĐCTT cấp tỉnh qua những lần hội thi, liên hoan các cấp.

Năm 1995 Liên hoan ĐCTT khu vực Nam Bộ, ĐCTT tỉnh Long An đoạt Huy chương vàng tập thể; năm 1997 Liên hoan ĐCTT khu vực Đồng bằng sông Cửu Long, ĐCTT tỉnh Long An đoạt giải Nhì tập thể do Đài Truyền hình Cần Thơ tổ chức; năm 1999 Liên hoan ĐCTT TP HCM, ĐCTT tỉnh Long An đoạt Huy chương bạc tập thể; năm 2002 Liên hoan ĐCTT Nam Bộ lần thứ I do Bộ Văn hóa tổ chức, ĐCTT tỉnh Long An đoạt Huy chương vàng tập thể; năm 2003 Liên hoan ĐCTT Nam Bộ tỉnh Long An mở rộng lần thứ I, ĐCTT tỉnh Long An đoạt 02 giải A cá nhân; năm 2006 Liên hoan ĐCTT Nam Bộ liên tỉnh Cà Mau - Bạc Liêu - Sóc Trăng, ĐCTT tỉnh Long An đoạt Huy chương vàng tập thể; năm 2007 Liên hoan ĐCTT Nam Bộ lần thứ II do Bộ Văn hóa tổ chức, ĐCTT tỉnh Long An đoạt Huy chương vàng tập thể; năm 2009 Liên Hoan ĐCTT Nam Bộ Festival lúa gạo Việt Nam Bộ Văn hóa tổ chức tại tỉnh Hậu Giang, ĐCTT tỉnh Long An đoạt Huy chương vàng tập thể; năm 2010 Liên hoan ĐCTT Nam Bộ liên tỉnh Cà Mau - Bạc Liêu - Sóc Trăng lần VII, ĐCTT tỉnh Long An đoạt giải A tập thể; năm 2016 Liên hoan ĐCTT Nam Bộ khu vực Miền Đông Nam Bộ do Bộ Văn hóa tổ chức, ĐCTT tỉnh Long An đoạt Huy chương vàng tập thể; năm 2017, Hội thi ĐCTT Festival quốc gia lần II do Bộ Văn hóa tổ chức tại Bình Dương, ĐCTT tỉnh Long An với tiết mục song ca Kim Thanh - Ngọc Lâm đoạt Huy chương vàng cá nhân; năm 2017 Hội thi ĐCTT Festival quốc gia lần

thứ II tổ chức tại tỉnh Bình Dương, ĐCTT tỉnh Long An đoạt Huy chương vàng tập thể; Hội thi Nghệ thuật ĐCTT - Không gian ĐCTT trong khuôn khổ Liên hoan ĐCTT Quốc gia lần thứ III - Cần Thơ năm 2022, ĐCTT tỉnh Long An đoạt 05 huy chương vàng và 01 huy chương bạc cá nhân; Liên hoan ĐCTT và Bóng rổ tại Thành phố Biên Hòa, tỉnh Đồng Nai, ĐCTT tỉnh Long An đoạt 01 giải Nhất, 05 giải Nhì cá nhân và 01 giải đặc biệt nghệ nhân lớn tuổi biểu diễn hay nhất; và nhiều bằng giấy khen khác.

Trong giai đoạn này, tỉnh Long An đã có 31 nghệ nhân ĐCTT được phong tặng danh hiệu; trong đó 1 Nghệ nhân nhân dân, 8 Nghệ nhân ưu tú và 22 Nghệ nhân dân gian.

2.2.2. Một số hạn chế:

+ *Tự do quá đáng trong sinh hoạt và biểu diễn:*

Tình trạng một số thành viên ở các CLB ĐCTT nói chung khắp Nam Bộ và Long An cũng không ngoại lệ, thường tự nhiên tùy tiện đi lại, cười nói trong sinh hoạt cũng như biểu diễn. Ở không gian tự nhiên thì khá đa dạng, ở lễ hội thì khá trang nghiêm, còn các điểm nơi khác thì tùy hứng ca diễn, có khi vừa uống rượu vừa ca, kẻ đứng người ngồi hay tự do đi lại, khi người có rượu cùng nhau nói chuyện riêng không tôn trọng người đang ca đờn; cũng có khi trong lúc người ta đang đờn ca, có người mặt tỉnh ăn uống mà không để tâm thưởng thức nghệ thuật... Thực trạng này, về nghệ thuật biểu diễn trở nên xô bồ kém văn minh, không phù hợp với phong cách ĐCTT là thú vui tao nhã, lịch sự. Nó còn là một sinh hoạt văn hóa kém văn minh trong cộng đồng.

Trong thời gian qua có không ít cuộc ĐCTT tự do đờn ca trong giờ cư dân nghỉ trưa để lao động buổi chiều; có những cuộc đờn ca quá khuya giữa đêm vượt giờ qui định địa phương. Cũng có những trường hợp tổ chức ăn nhậu đờn ca sát trường học, cơ quan, doanh nghiệp làm ảnh hưởng đến việc học tập và làm việc của những người nơi đó. Mặc khác, hiện trạng này ít nhiều làm ảnh hưởng đến tình hình an ninh trật tự của địa phương. Nên hiện trạng này cần khắc phục cả không gian và thời gian.

+ *Chương trình biểu diễn nghệ thuật:*

Một số chương trình biểu diễn nghệ thuật ĐCTT chưa hài hòa giữa nội dung và hình thức hoặc có chương trình khá nhiều tiết mục không phù hợp với sự kiện phục vụ nhiệm vụ chính trị, có chương trình nghèo nàn về tiết mục lời ca mới... Về hình thức, không ít thành viên còn phục trang theo sở thích cá nhân nên không phù hợp với nội dung bài hát; hóa trang không phù hợp với nhân vật trong bài ca; một số thành viên biểu diễn thiếu diễn xuất điệu bộ, nội tâm với tiết mục của mình...

Nguyên nhân dẫn đến những hạn chế trên do cả khách quan và chủ quan. Bởi lẽ, ĐCTT vốn có tính chất dân gian tự do tự tại ca đờn, nhưng thời đại ngày nay có khác, đời sống văn hóa và trình độ dân trí ngày càng nâng cao, người trong giới nghệ thuật được công chúng ngưỡng mộ gọi là nghệ nhân, nghệ sĩ thì phải làm sao cho xứng đáng với danh hiệu.

3. Giải pháp bảo tồn và phát triển Đờn ca Tài tử tỉnh Long An hiện nay

3.1. Các giải pháp khắc phục những hạn chế

Qua khảo sát, điều tra thực trạng của phong trào ĐCTT ở các CLB ĐCTT cho thấy khá nhiều hạn chế cần khắc phục để đổi mới phương hướng phát triển trong hiện tại và tương lai. Những hạn chế cơ bản như: Hầu hết các CLB cấu trúc chương trình không logic về bài bản, hơi điệu và nội dung, nên không ít nghệ nhân ngẫu hứng muốn ca gì thì ca, đờn phải lệ thuộc ca. Ý thức nghệ nhân ca diễn trong không gian về hóa trang, phục trang đôi lúc chưa phù hợp với nội dung bài ca, nội dung nhiều tiết mục không phù hợp với đại lễ, trong đình đám, tiệc tùng còn tự do giao tiếp cười nói, đi lại thiếu tôn trọng không gian sinh hoạt. Phong cách biểu diễn còn hạn chế về mặt diễn xuất và tình cảm, biểu hiện cảm xúc với nội dung bài ca qua nét mặt, ánh mắt, động tác tay ra điệu bộ, bước đi, dáng đứng...; trong đám tiệc tùy tiện ăn nhậu, nói chuyện riêng không chú ý đến đờn ca và ý thức tôn trọng tập thể. Giải pháp này, đề xuất mọi thành viên tự ý thức khắc phục; đề nghị ngành chủ quan nên nhắc nhở và có quy định cụ thể thực hiện.

Về công tác đào tạo, những năm trước Trung tâm Văn hóa Nghệ thuật tỉnh Long An

đã mở 2 lớp tập huấn nâng cao cho ĐCTT; Trung tâm VHNT và TT huyện Bến Lức cũng mở lớp tập huấn từ cơ bản đến nâng cao ĐCTT. Trong tỉnh còn có các lò truyền nghề truyền thống thường xuyên như NNƯT Tâm Khoa ở huyện Thủ Thừa, NNƯT Hồng Cúc, NNDG Đặc Nhân ở TP Tân An, NNƯT Út Bù, NNƯT Tám Toàn ở Cần Đước, NNƯT Trung Dung ở Châu Thành, nghệ nhân Võ Hoàng ở Vĩnh Hưng...; trung bình mỗi lò dạy học trò hàng năm có từ 7 - 10 người cả đờn và ca. Những phương thức truyền dạy theo kiểu truyền thống chỉ dạy thực hành không lý thuyết, nên các học viên không hiểu biết về lý thuyết, đó là một hạn chế cần có phương thức mới trong đào tạo ĐCTT hiện nay.

3.2. Giải pháp bảo tồn ĐCTT

Để thực hiện bảo tồn ĐCTT loại hình nghệ thuật truyền thống dân tộc nói chung cũng như ở Long An, đề tài đề xuất một số giải pháp thực hiện; vì phạm vi chuyên trang tạp chí có hạn nên chúng tôi không thể lý giải, chỉ giới thiệu tiêu đề của giải pháp, thuyết minh cụ thể sẽ được trình bày trong nội dung thuyết minh của đề tài. Những giải pháp cơ bản để bảo tồn ĐCTT sau:

- Lý luận về tính dân gian và bác học của ĐCTT.

- Xây dựng kế hoạch tổ chức tập huấn bồi dưỡng lý thuyết ĐCTT.

- Đề xuất chính sách cho các CLB ĐCTT: về cơ sở vật chất, chế độ cho những nghệ nhân truyền nghề, các nghệ nhân biểu diễn.

- Những cống hiến của các nghệ nhân tiêu biểu, viết chân dung để lưu trữ và quảng bá.

- Đề xuất kế hoạch tổ chức liên hoan ĐCTT, hội thi danh cầm và danh ca để tuyển chọn nhân tài bổ sung cho đội ngũ nghệ nhân giỏi kế thừa của tỉnh nhà.

3.3. Giải pháp phát triển ĐCTT

Những giải pháp phát triển ĐCTT tỉnh Long An hiện nay và tương lai như sau:

- Xây dựng tính pháp lý hoạt động các CLB ĐCTT bền vững.

- Đề xuất kế hoạch hoạt động của CLB ĐCTT.

- Đề xuất kế hoạch tổ chức, phát động các phong trào, các cuộc thi sáng tác lời ca mới ĐCTT.

- Xây dựng mô hình chương trình biểu diễn ĐCTT mẫu để nhân rộng đến các CLB ĐCTT.

- Xây dựng mô hình: “Đưa ĐCTT vào phục vụ du lịch”.

- Xây dựng mô hình “Truyền dạy ĐCTT hiện nay”.

- Xây dựng mô hình “Phòng truyền thống trưng bày và triển lãm di sản ĐCTT”.

Trong đây là những giải pháp bảo tồn và phát triển ĐCTT trên địa bàn tỉnh Long An mang tính chất cơ bản. Tuy nhiên, còn phải dựa vào tình hình thực tế của từng địa phương mà ứng dụng một cách cho phù hợp. Những thực trạng hạn chế nêu trên tuy chưa đầy đủ nhưng đó là những hiện tượng tương đối phổ biến. Muốn khắc phục tình trạng này ngành chức năng - Sở Văn hoá thể thao và Du lịch nên có văn bản hướng dẫn các CLB ĐCTT bằng quy chế mang tính pháp lý cụ thể: không gian và thời gian sinh hoạt - biểu diễn, nội dung và hình thức biểu diễn, không tùy tiện ngẫu hứng trong diễn xướng diễn tấu... Nếu những hạn chế vừa nêu được khắc phục thì phong trào ĐCTT trong tỉnh sẽ thay đổi một

diện mạo mới tích cực, góp phần không nhỏ vào việc nâng cao đời sống văn hóa tinh thần trong nhân dân và phục vụ tốt nhiệm vụ chính trị địa phương.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đỗ Quốc Dũng (2019). *Vọng cổ nhịp 32 trong văn hóa Nam Bộ*. Luận án tiến sĩ, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn - Đại học Quốc Gia TP.HCM.
- [2] Đỗ Quốc Dũng (2020). *Phương pháp xây dựng kịch bản sân khấu, kịch nói và cải lương*. Thành phố Hồ Chí Minh: Nhà xuất bản Văn hoá Văn nghệ.
- [3] Đỗ Quốc Dũng (2022). *Những đặc điểm về du lịch sinh thái Tây Nam Bộ*. Đề tài nghiên cứu khoa học cấp trường, Trường Đại học Kinh tế Công nghiệp Long An.
- [4] Trần Ngọc Thêm (2014b). *Văn hóa người Việt vùng Tây Nam Bộ*. Thành phố Hồ Chí Minh: Nhà xuất bản Văn hóa - Văn nghệ.
- [5] Thùy Trang (2023). Đờn ca tài tử Nam Bộ: Tìm vị trí xứng đáng trong không gian văn hóa đô thị. *Báo văn hoá*.
- [6] UNESCO (2013). *Nghệ thuật đờn ca tài tử Nam Bộ - Di sản văn hoá phi vật thể đại diện của nhân loại*. UNESCO công nhận ngày 5/12/2013.

Ngày nhận bài: 08/8/2024

Ngày duyệt đăng: 25/9/2024